

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

catum, Hispania erat, si loca quaedam excipias admodum vicina oræ fluminis, Monasteriolum videlicet, Minorissam, & quaedam alia finitima; citra verò, Mcara Hispanica, quæ provincia erat regni Francici. In eodem confinio Hispaniæ, citra Rubricatum, sita fuit Egara, sedes olim episcopalis; ubi habitum fuit Concilium Egarense anno sexcentesimo decimo quarto.

ELEFANTUS] Ejus mentio est in canone VIII. Concilij Francofordiensis.

HELENENSIS] id est, Helenensis, hoc enim verum est nomen. Est autem civitas Helenensis in Comitatu Ruscionensi, sive Rossilionensi, ut sequens ætas vocavit, ædificata in ruderibus castri Helenensis; ubi institutus est episcopatus post excisum regnum Tolosanum, ut adnotat illustrissimus Archiepiscopus in libro primo Marce Hispanicæ, de quo libro dictum est in vita ejus. Porro hodie vox *Helenensis* mutata est in *Elnensem*. Quod autem ea Ecclesia sita esset in Comitatu Rossilionensi, Episcopi Helenenses frequentissimè vocantur *Rossilionenses* in actis veteribus. Vnde in Concilio apud Tustacum anno DCCCLX. legitur *Audefindus Roscellensium Episcopus*. At *Venedurij*, seu *Vinedurij*, mentio disertè extat in Chartulario Helenensi, ubi levi mutatione vocatur *Vinedarius*; diciturque sedisse ante Ramnonem, qui sub Ludovico Pio Helenensis antistes fuit. Utis autem esse potest hic locus ad emendandos vulgatos Helenensium Episcoporum catalogos, cum Episcopi qui sederunt post *Vinedurium* usque ad *Audefindum* illic optimè recensiti sint: *Prædecessores Audefindo Episcopo, videlicet Vinedario Episcopo, Ramno Episcopo, Salomone Episcopo, & isto præsentè Audefindo &c.* Facta recognitione evacuationis sub die XVI. Kal. Januarij, anno XXXVI. regnante Carolo Rege, id est, Karolo Calvo.

CIMELANENSIS] id est, Cemelenensis, in extrema Alpium maritimarum provincia, sub metropoli Ebredunensi, haud procul Castro Nicænsi. Ei sedè præfuit Valerianus Episcopus; cujus tempore Ecclesiæ Cemelenensis & Nicænsis unitæ sunt auctoritate sancti Leonis Papæ.

MADOLONENSIS] id est, Magalonenensis in prima Narbonensi. Magalona enim & Madalona dicebatur per illas tempestates, ut nullo negotio probari potest. Porro sedes Magalonenensis jamdiu translata est in urbem Monspeliensem.

VICUJULIENSIS] id est, Aturrium Episcopus. Sunt autem Aturres in Novempopulis ad Aturium fluvium, qui postea Adures dici cæperunt. Nomen autem primum populi fuit, non oppidi. Oppidi enim Aturriensium nomen *Vicus Iulius*; cujus clara extant documenta.

COMMENENSIS] id est, Convenarum in Novempopulis, quorum urbs antiquitus Lugdunum. Ceterum ex hoc loco patet introduci tum cæptam corruptionem nominis hujus civitatis, quæ nunc *Comenge* dicitur.

DUNENSIS] Adnotat Sirmondus, in Notis ad Concilium Aurelianense primum, Episcopos Carnotenses interdum dictos esse *Dunenses* à Duno castro dioceseos Carnotenæ. Vide librum II. de concordia sacerdotij & imperij cap. IX. §. V.

EGLINENSIS] id est, Engolismensium in Aquitania secunda. Eam autem urbem vocat *Egolisenam* Eginhartus ad annum DCCCLXIX. alij *Egolismam*, nonnulli *Inculismam*, & synodus isthæc

Narbonensis *Eglinam*. Mitifica enim fuit illorum temporum audacia in corruendis urbium nominibus. Vide Sirmondum in Notis ad Capitula Karoli Calvi pag. 29.

CAPVT XXVI.

Synopsis.

I. Reverentia Ecclesiæ Gallicanæ erga apostolicam sedem.

II. De Presbyteris gravium criminum reis magna olim quaestio fuit quonam modo judicandi essent. Consultitur Leo III. Papa. Dein Karolus summo jure decernit secundum responsum Pontificis. Purgatio canonica indicta Presbyteris suspectis sed non convictis.

III. Vnde oriuntur suspiciones ille docet Hincmarus. Difficilis erat accusatio in Presbyterum.

IV. Chorepiscoporum ambitio diu turbavit Ecclesiam Gallicanam. Eos Leo III. à Karolo consultus vetuit quicquam muneris episcopalis attingere. Tum edicit eos esse pellendos in exilium.

V. Ea pœna modificata est à synodo & ab Imperatore.

VI. Principes de rebus arduis referunt ad Summos Pontifices. Novum non est decreta Curia Romana antè in Gallia excuti debere quàm vim legis obtinere possint.

I. **H**ic locus me admonet ut revocem in memoriam ea quæ suprâ adnotata sunt, synodos nimirum Gallicanas debitam sedè apostolicæ reverentiam semper retinuisse, non ita tamen ut à suis judiciis permiserint provocari, cum appellationes in usum receptæ non essent nisi quoad depositionem Episcoporum, juxta modificationem à me alibi explicatam. Reverentia igitur synodorum Galliæ in eo posita erat ut consultationes ad Summos Pontifices mitterent quoties inciderent causæ dubiæ & graves, vel causam ejus judicio prorsus mitterent. Causæ ad sedem apostolicam dimissæ exemplum extat in paragrapho ultimo superioris capituli, in causâ Metropolitanorum Ebredunensis & Aquisensis. Consultationum verò duo illustria exempla extant in libris Capitularium. Primum respicit Presbyteros suspectos, aliud Chorepiscopos.

II. Quoad Presbyteros, constat ex Capitularibus difficultatem illam diu agitatam esse in synodis Gallicanis, à temporibus Pippini Regis, neque tamen unquam fuisse definitam. Agebatur de Presbyteris gravium criminum reis, sed de quibus nondum satis constabat, ipsi verò negabant. Suprà adnotavimus, canone XXXIX. Concilij Francofordiensis causam Presbyteri horum criminum infamati commissam esse Episcopo ejus proprio; vel si is eam finire

non posset, non remissam quidem ad synodum provinciam, sed ad Concilium generale seu universale Ecclesie Gallicane. Tandem Carolus magnus cupiens confusioni hujusmodi modum adhibere, Episcopos aliquot misit ad Leonem tertium Papam, ut cum eo consultarent quid de his Presbyteris agendum esset. Episcopos vero & regni proceres admonuit missam a se esse legationem illam, statim autem ut redierit, communicatum se esse cum omnibus responsa Pontificis: *Vnde ad consultandum patrem nostrum Leonem Papam Sacerdotes nostros mittimus; & quidquid ab eo vel a suis perceperimus, vobis, una cum illis quos mittimus, renuntiare non tardabimus.* Interim Episcopos & proceres hortatur ut sedulo negotium illud expendant; ut dein ipse cum illis, & cum instructionibus Pontificis, decernere possit quod æquum fuerit visum ad compescendos populorum clamores: *Vos interdum vicissim tractate attentius quid ex his vobiscum constituamus una cum predicti sancti patris institutionibus, ut murmur cesset populi.* At Leo Pontifex causam definiri iussit in synodo Romana. Cum autem ejus responsio ad Carolum allata esset, eam ipse in conventu generali regni considerari præcepit; & cum consilio Episcoporum, Consiliariorum, & omnium fidelium, sive Vassalorum, decreta est constitutio de ordine tenendo quoties hujusmodi Presbyterorum causa incidere, quæ nomine Imperatoris edita, omnium supra dictorum consensus continet. *Consultu Domini & patris nostri Leonis Apostolici, ceterorumque Romane Ecclesie Episcoporum, & reliquorum Sacerdotum, sive Orientalium & Grecorum Patriarcharum, & multorum sanctorum Episcoporum & Sacerdotum, necnon & nostrorum Episcoporum omnium, ceterorumque Sacerdotum & Levitarum auctoritate & consensu, atque reliquorum fidelium & cunctorum Consiliariorum nostrorum consultu, definitum est.* Sanè Princeps Legatos suos pro consultatione ad Leonem mittens, sibi reservaverat auctoritatem decernendi cum sententia Concilij Gallicani, & cum institutionibus Papæ, non autem juxta institutiones. Statutum itaque est *consultu omnium ut quotiescunque cuiquam sacerdoti crimen imponitur, si ipse accusator talis fuerit ut recipi debeat, reusque legitimis testimoniis convictus fuerit, canonicè dydicetur.* At si accusator satis probare non posset crimen, negotium pariter canonicè definiendum. Quòd si nihilominus criminis perpetrati suspicio gravis inhaereret animis hominum, purgatio canonica indicitur Presbytero; id est, jubetur Presbyter, adhibito tactis Evangelicis sacramento tam suo quàm trium, quinque, vel

septem, aut eò amplius Presbyterorum, itèmq; hominum nonnullorum bonæ famæ, se purgatum populo comprobare, *exemplo Leonis Papæ.*

III. Hincmarus in epistola septima accuratè explicat hunc agendi modum, ostenditque suspiciones illas fluxisse ex commercio Presbyterorum cum mulieribus probrosis, vel ex eorundem cohabitatione cum aliis, neque impositam fuisse accusatori necessitatem convincendi reum cujuscumque probrosi facinoris. Attamen probatio difficilis erat; quoniam accusatio peragi non poterat ab accusatore quin eodem tempore septem testes adessent iis dotibus ornati quas ab hujusmodi testibus exigunt leges & canones. Quòd si præscriptus testium numerus non adesset, vel hujusmodi homines essent qui secundum canones ad accusationem Sacerdotum admitti non possent, multa eis dicebatur. Verùm id non tollebat suspicionem populorum. Itaque ea demum dimovebatur quum Presbyter accusatus se suo & sex Presbyterorum sacramento purgabat juxta consuetudinem tum receptam. Ea autem à divo Petro arcessebatur: qui cum reprehensus fuisset quòd cum gentibus communicaret, ut accusationem illam purgaret, usus est sex fratrum testimonio: *Venerunt autem mecum & sex fratres isti.*

IV. Veniendum nunc ad causam Chorepiscoporum. Sæpe in conventibus & synodis regni controversum fuerat an ordinationes Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum à Chorepiscopis peractæ, Confirmationes baptizatis tributæ, benedictiones Chrismatum, Ecclesiarum, & virginum ab iis tentatæ, vitiosæ essent, an canonicæ. Carolus censuit apostolicam sedem esse consulendam, & inter cetera Arnonis Archiepiscopi ad Leonem tertium delegati mandata hoc etiam caput adjunxit. Respondit Pontifex, secundum canones liberum non esse Chorepiscopis ullam muneris episcopalis partem attingere, atque adeo quidquid ab eis præsumptum fuerat, irritum esse. Tum decernit Chorepiscopos esse damnandos, id est, deponendos, & in exilium pellendos. Series hujus negotij, itèmq; illius de quo mox dicebamus circa Presbyteros, magni momenti est ad ostendendum quonam modo se gerent Galli nostri in recipiendis scriptis Curie Romanæ. Nam post reditum Arnonis, Imperator conventum generalem regni Ratisbonæ egit, ut Leonis responsio examinaretur.

V. Hic autem agendi modus adeo legitimus erat ut etiam Leo consenserit synodum ea de causa celebrari, non ut illic re-

Vide lib. 1. c. 11. §. 6.

Agor. cap. xii.

Vide lib. 1. c. 12. §. 7. & c. 13. & 14. & Hrabani librum de Chorepiscopis edum in calce Tomi pium pag. 281.

vocaretur in dubium definitio consentanea canonibus, sed ut in publico conventu susciperetur hæc institutio canonica, ejusque discernendæ rationes subducerentur, quò faciliùs ei assentirentur universi, tum etiam ut pœna depositionis & exilij adversus Chorepiscopos à Summo Pontifice decreta temperamento quodam adhibito molliretur. Itaque coactò, ut diximus, conventu generali, modificata est hæc pœna à synodo & ab Imperatore. Statuerunt enim Chorepiscopis remittendam exilij pœnam, & ut gradum Presbyterorum tenerent, existimantes eam modificationem Leoni acceptam fore: *Prædictos autem Chorepiscopos omnes præcepit damnare, & in exilio detrudi. Ita vero omnes, maximè regni nobis à Deo commissi Episcopi cum eodem Arnone, permittente præfato Apostolico, mitius tractantes, jamdictos villanos Episcopos inter Presbyteros statuerunt*, inquit Karolus in libro septimo Capitularium. Præterea in eodem conventu suscepra est responsio Leonis, & singula edicto Imperatoris confirmata sunt: *Placuit, sicut Leonis Papæ & omnium Episcoporum nostrorum atque reliquorum fidelium generali & synodali consulto decrevimus, ut nullus Chorepiscopus &c.* Ceterùm heic observandum est decretum Papæ & definitionem synodi Gallicanæ edito regio, Caroli nomine concepto, promulgata fuisse; tamen res esset omnino spiritualis, cum de jure & auctoritate ordinationum ageretur.

VI. Ex his autem duo quædam colligenda sunt. Primum, Regem de rebus arduis ad Summum Pontificem referre consuevisse, atque adeo auctoritatem Præsidis synodi exercuisse. Alterum, novum non esse in Gallia ut decreta Curie Romanæ non antè vim legis apud nos habeant quàm Principum rescriptis firmata sint.

CAPVT XXVII.

Synopsis.

I. Explicatur modus agendi Ludovici Pij Imperatoris. Quatuor synodos in Gallia haberi præcepit; quarum canones confirmavit postquam jussu ejus examinati fuerunt in Concilio Vvormatiensi, præfente Legato Gregorij quarti.

II. Ejus Legati præsentia necessaria non erat in illo conventu: cui per occasionem interfuit, cum ob alia negotia venisset in Galliam. Probatur ex Eginhardo. Idem dicendum de Legatis qui synodo Compendiensi interfuerunt anno 757.

III. Nulli canones præsentia Legatorum de industria missorum firmati reperiuntur, præter Liptinenses & Francofordienses. Causè itaque legendus Benedictus Levita, qui Capitula Regum aut maxi-

ma ex parte fuisse statuta coram Legatis sedis apostolicæ, qui ea firmarunt auctoritate apostolica.

IV. Attamen Legatorum præsentia nihil detrahit de dignitate Regum nostrorum. Capitulare Lotharii, in quo quamplurima decreta extant circa disciplinam canonicam. Illud se observare velle præfatur Leo Papa quartus.

I. **E**VNDEM ordinem tenuit Ludovicus Pius, Karoli magni filius. Leges enim suas & capitula condebat, tribuendæ auctoritati rebus constitutis, in conventibus generalibus; Missosque pæfæpe suos dirigebat in provincias ad fovendam eorum executionem rebellésque puniendos; ut constat ex epistola ab eo scripta ad Sicharium Burdegalensem Archiepiscopum post habitam synodum Aquisgranensem anno DCCCXVI. & ex Capitulari ejus tertio edito anno octingentesimo vigesimo octavo. Anno autem sequenti unà cum filio suo Lothario præcepit ut antistes regni in quatuor locis congregarentur, Moguntia videlicet, Parisiis, Lugduni, & Tolosa, tractaturi de rebus ad religionem Christianam morumque emendationem pertinentibus, ac præterea significaturi quæ virtutum opera incumbant Principibus, Episcopis, & cujuslibet conditionis hominibus. Data ex eo Episcopis Lutetia congregatis occasio in unum corpus componendi nonnulla documenta valde utilia sub titulo Concilij Parisiensis in duos libros distributi. Horum porò quatuor Conciliorum canones Imperator confirmavit, postquam jussu ejus examinati fuerunt in conventu generali apud Vvormatiam habito; *Omnium tam Episcoporum quàm fidelium laicorum votis convenientibus*, ut ait Hincmarus; qui addit Legatum Gregorij quarti Summi Pontificis huic Vvormatiensi synodo interfuisse.

II. Præsentia hujus Legati necessaria non erat in synodo Vvormatiensi ad adjungendam auctoritatem canonibus in ea conditis; cum Impp. Karolus magnus & Ludovicus Pius quamplures alias congregari jufferint citra ullius Legati præsentiam, & cum præterea vetusti Pontifices agnovissent inesse synodis provincialibus auctoritatem condendi canones. Verùm cum Legatus ille in comitatu adesset ob nonnulla negotia, placuit eum interesse in deliberationibus causarum ecclesiasticarum. Docet autem Eginhardus Legatos ex diversis regionibus, ac nominatim ex urbe Romana, ad hunc conventum Vvormatiensem venisse ut res suas expedirent ac conficerent, quæ juxta usum illius seculi definiendæ erant ex sententia conventus generalis. *Imperator medio Augusto Vvormatiam venit*, inquit Eginhardus, ibique

lib. 7. Capitular. c. 187.

lib. 7. Capitular. c. 128. 129.

Epist. Lotharii ad Sicharium c. 2. Conc. 461. pag. 424. Capitular. c. 128.

Epist. Lotharii ad Ludovicum c. 2. Conc. 461. pag. 424.

Hincmarus de divinis officiis c. 2. Thierberg. c. 1. not. ad ann. 757. p. 1.

Capit. c. 128. 129.

Ap. d. 11.

Epist. Lotharii ad Ludovicum c. 2. Conc. 461. pag. 424.